

Historica ej9
explicatio.

ter fortes togatos referri meretur, in se tamen exhibere potest, quæ circa bellum Togati monere, & quousq; in castris cum laude pedem proferre possint. Secundo bello Messenico responsum erat Lacedæmoniis Delphicum Apollinem de belli exitu consulentibus, ut Atheniensem hominem rerum gerendarum autorem accerferent. Ea res animi dubios tenuit Athenienses. Nam & periculosum nimis fore Reipublicæ judicabant, si Lacedæmonii parte Peloponnesi optima, Messene, potirentur: Et rursus divinis vocibus non parere, nefarium censebant. Consilium ut in re dubia anceps capiunt. Erat Athenis Tyrtaeus quidam ludi magister, qui neq; satis mente valere credebatur & altero claudicabat pede: Hunc ad Spartanos misere. Ibi ille modò civitatis Principes, modò plebem, proindè, ut locus aut tempus tulisset, elegos & anapæstos decantans, quid facto opus esset, edocebat. In pugna ad Apri sepulchrum (qui vicus est Stenicerii agri) commissâ, ad extremos ordines circumiens, suis cohortationibus ad pugnam accendebat. Jam cum gravi clade à Messeniis affecti ad pacem spectarent, eos Tyrtaeus à sententia versibus abduxit, & milites, qui in cohortibus desiderabantur, de Ilotarum servorum delectu supplevit.

Rationum enumeratione.

Th. 42. Causam si inquisiverimus, putabimus eam vel naturalem esse vel moralem. Naturalis si est, in ingenio potissimum diversitas consistit. Si moralis, vel ab actione ipsa vel ab agente & libera ejus voluntate discrimen dependet.

Decisionis præparatio in simili quaestione.

Th. 43. Antequam verò determinemus, quæ nobis placeat causa, ad illustrandam hanc quaestionem similis cujusdam mentionem faciemus. Ad philosophandi scientiam haud aptos esse, qui in arte dicendi excellunt, tradit *Johannes Huartes*, in *examine ingeniorum*, idq; experientia satis comprobare videtur. Ipse verò probat id tum ratione, tum testimoniis. Ratio ejus est, quod qui intellectu valeant, memoriæ viribus destituantur. Intellectum autem ad scientias, memoriam ad oratoriam, & ad bonas literas præprimis necessariam esse putat. Testes tum antiquos, Platonem & Aristotelem, tum recentiores, Thomam, Scotum, Durandum, aliosque sistit. Quinimò hoc discrimen præter plura